

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 23ης Νοεμβρίου 1995 *

Στην υπόθεση C-285/93,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Finanzgericht München (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Dominikanerinnen-Kloster Altenhohenau

και

Hauptzollamt Rosenheim,

η έκδοση προδικαστικής απόφασεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 12, στοιχείο η', του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13), καθώς και την ερμηνεία και το κύρος, ιδίως υπό το πρίσμα των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου, του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 (ΕΕ L 132, σ. 11),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους G. Hirsch (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini και F. A. Schockweiler, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Γ. Κοσμάς
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσε:

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Ulrich Wölker, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του καθού της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενου από τον Adolf Mair, Zollamtsrat στην Oberfinanzdirektion München, και της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 30ής Μαρτίου 1995,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιουνίου 1995,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 6ης Απριλίου 1993, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 17 Μαΐου 1993, το Finanzgericht München υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία

του άρθρου 12, στοιχείο η', του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13), καθώς και την ερμηνεία και το κύρος, ιδίως υπό το πρίσμα των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου, του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 (ΕΕ L 132, σ. 11).

- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκλυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ μιας μονής, της Dominikanerinnen-Kloster Altenhohenau, και του Hauptzollamt Rosenheim, με αντικείμενο τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς για την απ' αυθείας πώληση γάλακτος το οποίο παράγεται εντός της γεωργικής εκμεταλλεύσεως που ανήκει στη μονή αυτή και το οποίο είχε προηγουμένως ως προορισμό να καταναλωθεί από τους μαθητές του δημοτικού σχολείου και τροφίμους του οικοτροφείου, τα οποία επίσης διαχειριζόταν η μονή.
- 3 Μετά την καθιέρωση του καθεστώτος συμπληρωματικής εισφοράς επί του γάλακτος, το οποίο θέσπισε ο κανονισμός (ΕΟΚ) 856/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 10), και του οποίου οι γενικοί κανόνες εφαρμογής περιέχονται στον κανονισμό 857/84, στην προσφεύγουσα της κύριας δίκης χορηγήθηκε ποσότητα αναφοράς για παραδόσεις 68 262 λίτρων γάλακτος αντιστοιχούσα, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, στις απ' ευθείας πωλήσεις που πραγματοποίησε κατά το ημερολογιακό έτος 1981, αυξημένη κατά 1 %.
- 4 Πέραν των ποσοτήτων αυτών και μέχρι το κλείσιμο του σχολείου και του οικοτροφείου κατά τα τέλη του σχολικού έτους 1991/92, η γεωργική εκμετάλλευση της μονής παρέδιδε κατ' έτος μεταξύ 22 000 και 26 000 λίτρων γάλακτος στους περί τους 120 έως 135 μαθητές και οικοτρόφους και, σε μικρότερο βαθμό, στους εργαζομένους στη μονή. Η τιμή του παραδιδόμενου στους οικοτρόφους γάλακτος, για το οποίο εκδιδόταν τιμολόγιο, περιλαμβανόταν στην αμοιβή για τις παρεχόμενες από το οικοτροφείο υπηρεσίες.

- 5 Για να εξασφαλίσει την ύπαρξή της χάρη στη γεωργική εκμετάλλευση, η οποία κατέστη η κύρια πηγή εισοδήματος, η μονή, μετά το κλείσιμο του σχολείου και του οικοτροφείου, διεύρυνε τη γεωργική εκμετάλλευση προβαίνοντας στην απόκτηση γαιών το 1989 και σε γεωργική επέκταση η οποία ολοκληρώθηκε το 1991. Στο πλαίσιο της αναδιαρθρώσεως αυτής, ζήτησε, στις 2 Δεκεμβρίου 1991, από το καθού, να της χορηγηθεί ποσότητα αναφοράς για απ' ευθείας πωλήσεις με βάση την ποσότητα γάλακτος που είχε παραδοθεί στο οικοτροφείο το 1981. Με απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 1992, το καθού απέρριψε την αίτηση αυτή για τον λόγο ότι η μονή δεν την είχε υποβάλει εντός της προθεσμίας του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1371/84.
- 6 Κατόπιν αυτού, η μονή άσκησε προσφυγή κατά του Hauptzollamt ενώπιον του Finanzgericht München και ισχυρίστηκε στην ουσία ότι η χορήγηση ποσότητας αναφοράς για απ' ευθείας πωλήσεις είναι για αυτήν ζωτικής σημασίας.
- 7 Εκτιμώντας ότι η απόφαση που πρέπει να εκδώσει εξαρτάται από την ερμηνεία και από το κύρος της εν λόγω κοινοτικής ρυθμίσεως, το εθνικό δικαστήριο ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 12, στοιχείο η' (απευθείας πώληση), του κανονισμού 857/84 την έννοια ότι εμπίπτει σ' αυτό και η παράδοση γάλακτος γεωργικής επιχειρήσεως σε εσωτερικό οικοτροφείο ενός και του ίδιου φορέα, όταν το γάλα παρέχεται στους τρόφιμους αντί πληρωμής;

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως:

- 2) Είναι το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984, έγκυρο, καθόσον περιορίζει την προθεσμία εγγραφής των ποσοτήτων αναφοράς απευθείας πωλήσεως στο έτος 1984, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη μεταβολές στις ανάγκες εμπορίας που συνδέονται με την επιχείρηση και επέρχονται μετά τη λήξη της προθεσμίας;

3) Μπορεί σε περίπτωση απώλειας της αναφερόμενης στο άρθρο 4, παράγραφος 1, προθεσμίας να χορηγηθεί παρά ταύτα σε γαλακτοπαραγωγό μέσω επαναφοράς στην προηγούμενη κατάσταση ή βάσει άλλων γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου ποσότητα αναφοράς απευθείας πωλήσεως, αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι, κατά την ακολουθούμενη από τις διοικητικές αρχές πρακτική, θα απορριπτόταν η εμπροθέσμως υποβληθείσα αίτηση;»

8 Το Finanzgericht εκθέτει κατ' αρχάς ότι, ακόμη και αν η πώληση γάλακτος προς τους μαθητές δεν θεωρηθεί ως απ' ευθείας πώληση, παρά ταύτα πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 12, στοιχείο η', του κανονισμού 857/84, εφόσον είναι αδιάφορο, από τη σκοπιά του άρθρου 12, αν το γάλα πωλείται άμεσα ή έμμεσα, δηλαδή μέσω της τιμής των παρεχομένων από το οικοτροφείο υπηρεσιών. Έτσι, απορρίπτει την υποστηριχθείσα από το καθού άποψη ότι εν προκειμένω υφίστατο «ίδια κατανάλωση» με αποτέλεσμα η προσφεύγουσα να μην είχε, για τις ποσότητες αυτές, την ιδιότητα του έχοντος γεωργική εκμετάλλευση υπό την έννοια του κανονισμού.

9 Το Finanzgericht διαπιστώνει στη συνέχεια ότι, εφόσον είχε εκπνεύσει η προθεσμία του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1371/84, η αίτηση της μονής έπρεπε να απορριφθεί. Εντούτοις, δεδομένου ότι η διάταξη αυτή δεν δέχεται καμία παρέκκλιση μετά την εκπνοή της προθεσμίας και, κατά συνέπεια, δεν επιτρέπει να ληφθούν υπόψη οι μεταβληθείσες ανάγκες της μονής, το Finanzgericht αμφιβάλλει για το κύρος της εν λόγω διατάξεως.

10 Τέλος, ακόμη και αν αναγνωρισθεί ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1371/84 είναι ισχυρό, το Finanzgericht διατυπώνει αμφιβολίες ως προς το βάσιμο της απορρίψεως της αιτήσεως της μονής. Συγκεκριμένα, ακόμη και αν η αίτηση αυτή είχε υποβληθεί εμπροθέσμως, θα είχε απορριφθεί από το καθού της κύριας δίκης για τον λόγον ότι επρόκειτο περί ίδιας καταναλώσεως και όχι περί απ' ευθείας πωλήσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, το αιτούν δικαστήριο εξετάζει το ενδεχόμενο να εφαρμόσει την αρχή της επαναφοράς στην προτέρα κατάσταση — αρχή που έχει καθιερώσει και το κοινοτικό δίκαιο — ώστε να δεχθεί την προσφυγή της μονής.

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 11 Συνεπώς, το πρώτο ερώτημα αφορά το ζήτημα αν το άρθρο 12, στοιχείο η', του κανονισμού 857/84 έχει την έννοια ότι η παράδοση γάλακτος που πραγματοποιείται από γεωργική εκμετάλλευση προς τους μαθητές και οικοτροφούς ενός σχολείου αντί έμμεσης πληρωμής της τιμής του γάλακτος, η οποία περιλαμβάνεται στην αμοιβή για τις παρεχόμενες από το οικοτροφείο υπηρεσίες, πρέπει να χαρακτηριστεί ως απ' ευθείας πώληση υπό την έννοια της διατάξεως αυτής ή ως *ιδία κατανάλωση*, όταν ο αυτός φορέας διαχειρίζεται τη γεωργική εκμετάλλευση, το σχολείο και το οικοτροφείο.
- 12 Πρέπει να υπομνηστεί όχι μόνον το περιεχόμενο του άρθρου 12, στοιχείο η', του κανονισμού 857/84, αλλά και το περιεχόμενο του άρθρου 12, στοιχείο γ', του ίδιου κανονισμού.

Το άρθρο 12, στοιχεία γ' και η', του κανονισμού 857/84 ορίζει ότι:

«Κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού νοείται ως:

(...)

γ) παραγωγός: ο κάτοχος γεωργικής εκμεταλλεύσεως, φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ομάδα φυσικών ή νομικών προσώπων, η εκμετάλλευση των οποίων βρίσκεται στο γεωγραφικό έδαφος της Κοινότητας:

— που πωλεί γάλα ή γαλακτοκομικά προϊόντα άμεσα στον καταναλωτή,

— ή/και που παραδίδει στους αγοραστές.»

(...)

«η) γάλα ή ισοδύναμο γάλακτος που πωλούνται άμεσα στην κατανάλωση: το γάλα ή τα γαλακτοκομικά προϊόντα που μεταποιούνται σε ισοδύναμο γάλακτος και πωλούνται χωρίς τη μεσολάβηση επιχείρησης που επεξεργάζεται ή μεταποιεί γάλα.»

- 13 Από το άρθρο 12, στοιχείο η', του κανονισμού 857/84, σε συνδυασμό με το άρθρο 12, στοιχείο γ', προκύπτει ότι υφίσταται απ' ευθείας πώληση στην κατανάλωση οσάκις το γάλα πωλείται από τον παραγωγό σε τρίτο πρόσωπο χωρίς τη μεσολάβηση επιχειρήσεως που επεξεργάζεται ή μεταποιεί γάλα. Συνεπώς, η απ' ευθείας πώληση στην κατανάλωση, υπό την έννοια του άρθρου 12, στοιχείο η', του κανονισμού 857/84, προϋποθέτει μόνο μεταβίβαση, εξ επαχθούς αιτίας, γάλακτος του παραγωγού προς τρίτον, χωρίς να ασκεί επιρροή ο τρόπος πληρωμής.
- 14 Έτσι, η άποψη περί ίδιας καταναλώσεως, η οποία υποστηρίχθηκε από το καθού της κύριας δίκης, κατά το οποίο η μονή δεν είχε την ιδιότητα του παραγωγού υπό την έννοια του άρθρου 12, στοιχείο γ', του κανονισμού 857/84, δεν βρίσκει κανένα έρεισμα στο καθεστώς συμπληρωματικής εισφοράς επί του γάλακτος. Συγκεκριμένα, αν ως ίδια κατανάλωση νοείται το ότι το γάλα παραδίδεται επί τόπου, πρέπει να επισημανθεί ότι η προϋπόθεση αυτή δεν περιέχεται στο άρθρο 12, στοιχείο η', του κανονισμού 857/84. Ομοίως, αν η έννοια της ίδιας καταναλώσεως συνεπάγεται την κατανάλωση της παραγωγής από τον ίδιο τον παραγωγό, αρκεί η διαπίστωση ότι το καταναλωθέν από τους μαθητές γάλα δεν παρήχθη από αυτούς αλλά από τη γεωργική εκμετάλλευση που ανήκει στην προσφεύγουσα.
- 15 Αυτή η ερμηνεία της εννοίας της απ' ευθείας πώλησεως κατά το άρθρο 12, στοιχείο η', του κανονισμού 857/84 ενισχύεται από τον στόχο που επιδιώκει το καθεστώς συμπληρωματικής εισφοράς. Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, το καθεστώς αυτό σκοπεύει να αποκαταστήσει την ισορροπία μεταξύ προσφοράς

και ζητήσεως στην αγορά γάλακτος, η οποία χαρακτηρίζεται από διαρθρωτικά πλεονάσματα, μέσω περιορισμού της παραγωγής γάλακτος (βλ., ιδίως, την απόφαση της 17ης Μαΐου 1988, 84/87, Eipelding, Συλλογή 1988, σ. 2647, σκέψη 26). Συνεπώς, ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί μόνον αν λαμβάνονται υπόψη όλες οι παραγόμενες ποσότητες που κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο εισέρχονται στο κύκλωμα του εμπορίου και έτσι επηρεάζουν την προσφορά και τη ζήτηση.

- 16 Συνεπώς, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 12, στοιχείο η', του κανονισμού 857/84 έχει την έννοια ότι η παράδοση γάλακτος που πραγματοποιείται από γεωργική εκμετάλλευση προς τους μαθητές και οικοτρόφους ενός σχολείου αντί έμμεσης πληρωμής της τιμής του γάλακτος, η οποία περιλαμβάνεται στην αμοιβή για τις παρεχόμενες από το οικοτροφείο υπηρεσίες, πρέπει να χαρακτηριστεί ως απ' ευθείας πώληση υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, ακόμη και όταν ο ίδιος φορέας διαχειρίζεται τη γεωργική εκμετάλλευση, το σχολείο και το οικοτροφείο.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 17 Με το δεύτερο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν από το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1371/84 προκύπτουν στοιχεία ικανά να επηρεάσουν το κύρος του για τον λόγο ότι αποκλείει, μετά την εκπνοή της προθεσμίας εγγραφής για τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς για απ' ευθείας πωλήσεις, το να ληφθούν υπόψη μεταγενέστερες αλλαγές στις συνδεόμενες με την εκμετάλλευση οικονομικές ανάγκες του παραγωγού.
- 18 Το εθνικό δικαστήριο τονίζει, εκ προοιμίου, ότι το εν λόγω κοινοτικό καθεστώς δεν επιτρέπει πλέον στον παραγωγό να αξιώσει ποσότητα αναφοράς αναλόγως των απ' ευθείας πωλήσεών του γάλακτος κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς μετά την πάροδο της προθεσμίας του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1371/84.
- 19 Συγκεκριμένα, από την εν λόγω ρύθμιση προκύπτει ότι στον γαλακτοπαραγωγό χορηγείται μια τέτοια ατομική ποσότητα αναφοράς δυνάμει του άρθρου

6, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, μόνον εφόσον έχει υποβάλει, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1371/84, αίτηση εγγραφής, συνοδευόμενη από κατάσταση εμφανίζουσα τη φύση και την ποσότητα των πωλήσεών του, εντός της ταχθείσας προθεσμίας. Επομένως, ακόμη και αν τα κράτη μέλη διαθέτουν ορισμένο περιθώριο για να καθορίζουν την οριακή ημερομηνία για την υποβολή της αιτήσεως, κάθε αίτηση κατατιθέμενη μετά την ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1371/84, δηλαδή την 1η Σεπτεμβρίου 1984, και που — όσον αφορά την αίτηση που υπέβαλε η προσφεύγουσα στις 2 Δεκεμβρίου 1991 — μετατέθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 1984 από το άρθρο 5, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1546/88 της Επιτροπής, της 3ης Ιουνίου 1988, σχετικά με τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού 804/68 (ΕΕ L 139, σ. 12), ο οποίος κατάργησε τον κανονισμό 1371/84, πρέπει οπωσδήποτε να απορρίπτεται. Κατά συνέπεια, η χορήγηση ποσότητας αναφοράς για απ' ευθείας πωλήσεις αποκλείεται ακόμη και στην περίπτωση που ο παραγωγός προβάλλει αργότερα μια οικονομική ανάγκη δικαιολογούσα τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς που θα μπορούσε να αξιώσει πριν από την εκπνοή της εν λόγω προθεσμίας.

20 Εξάλλου, η αδυναμία χορηγήσεως ποσότητας αναφοράς μετά την οριακή ημερομηνία που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1371/84 συνάδει προς τον στόχο του καθεστώτος. Συγκεκριμένα, η επιταγή περί καταθέσεως της αιτήσεως εντός της τασσομένης προθεσμίας σκοπεί να εξασφαλίζει, στο επίπεδο της συνολικής ποσότητας που χορηγείται σε κάθε κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 2, του κανονισμού 857/84 και του παραρτήματός του, εξορθολογισμένη και αποτελεσματική διαχείριση του καθεστώτος προκειμένου να καθίσταται δυνατόν να προβλέπονται εγκαίρως οι υφιστάμενες ανάγκες χορηγήσεως ποσοτήτων αναφοράς και να αξιολογείται η ανάγκη διορθώσεως δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 4, στοιχείο α', του κανονισμού 1371/84, ώστε να τηρείται η συνολική ποσότητα. Στο ατομικό επίπεδο, η προϋπόθεση αυτή επιτρέπει στην αρμόδια αρχή να καθορίζει την ακριβή ποσότητα αναφοράς που μπορεί να αξιώσει ένας παραγωγός αναλόγως των απ' ευθείας πωλήσεών του κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς.

21 Αυτή η ερμηνεία της επίμαχης ρυθμίσεως συνάδει προς τις επιταγές που απορρέουν από τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου και ιδίως από την αρχή της αναλογικότητας.

- 22 Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά αυτή την τελευταία αρχή, προκύπτει ότι το καθεστώς της αιτήσεως εγγραφής είναι ενδεδειγμένο και καλώς κρίθηκε αναγκαίο από την Επιτροπή για την υλοποίηση των θεμιτών στόχων που περιγράφονται στη σκέψη 20, δηλαδή της προβλέψεως της συνολικής ανάγκης σε ποσότητα αναφοράς για απ' ευθείας πωλήσεις καθώς και της εγγυήσεως της τηρήσεως της ποσότητας αυτής μέσω του μηχανισμού ενός ενιαίου ποσοστού που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 4, στοιχείο α', του κανονισμού 1371/84.
- 23 Εξάλλου, πρέπει να παρατηρηθεί ότι αναδρομική μεταβολή της ποσότητας αναφοράς μετά την εκπνοή των προθεσμιών θα μπορούσε να θίξει τα συμφέροντα των παραγωγών που ζήτησαν ποσότητες αναφοράς τηρώντας την καθορισμένη προθεσμία. Επίσης, για να τηρήσει τη συνολική ποσότητά του αναφοράς, το κράτος μέλος θα μπορούσε να αναγκαστεί να μειώσει, με αναδρομικό αποτέλεσμα, τις ήδη χορηγηθείσες ποσότητες αναφοράς.
- 24 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, διαπιστώνεται ότι από το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1371/84 δεν προκύπτουν στοιχεία ικανά να επηρεάσουν το κύρος του για τον λόγο ότι αποκλείει, μετά την εκπνοή της προθεσμίας εγγραφής για τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς για απ' ευθείας πωλήσεις, να ληφθούν υπόψη μεταγενέστερες μεταβολές στις συνδόμενες με την εκμετάλλευση οικονομικές ανάγκες του παραγωγού.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 25 Με το ερώτημα αυτό, το εθνικό δικαστήριο ζητεί να πληροφορηθεί αν το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1371/84 έχει την έννοια ότι μπορεί να χορηγηθεί σε παραγωγό που δεν έχει τηρήσει την προθεσμία της διατάξεως αυτής ποσότητα αναφοράς μετά την εκπνοή της προθεσμίας κατ' εφαρμογήν της αρχής της επαναφοράς στην προτέρα κατάσταση, με το σκεπτικό ότι αίτηση υποβληθείσα εμπροθέσμως θα απερρίπτετο σε κάθε περίπτωση λόγω του ότι η αρμόδια αρχή ακολουθούσε εσφαλμένη διοικητική πρακτική.

26 Πρέπει πρωτίστως να υπομνηστεί ότι το Δικαστήριο, με την απόφαση της 27ης Μαΐου 1993, C-290/91, Peter (Συλλογή 1993, σ. I-2981), έκρινε (σκέψη 8) ότι, «σύμφωνα με τις γενικές αρχές οι οποίες αποτελούν τη βάση της Κοινότητας και οι οποίες διέπουν τις σχέσεις μεταξύ Κοινότητας και κρατών μελών, εναπόκειται στα κράτη μέλη, δυνάμει του άρθρου 5 της Συνθήκης ΕΟΚ, να εξασφαλίζουν την εκτέλεση των κοινοτικών ρυθμίσεων στο έδαφός τους. Καθόσον το κοινοτικό δίκαιο και οι γενικές αρχές αυτού δεν περιέχουν κοινούς προς τούτο κανόνες, οι εθνικές αρχές κατά την εκτέλεση των ρυθμίσεων αυτών, ακολουθούν τους διαδικαστικούς και τους ουσιαστικούς κανόνες του εθνικού τους δικαίου, εξυπακουόμενου δε ότι οι εθνικοί αυτοί κανόνες πρέπει να συμβιβάζονται με την επιταγή της ενιαίας εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, που είναι αναγκαία προκειμένου να αποφεύγεται η άνιση μεταχείριση των επιχειρηματιών. Επιπλέον, οι κανόνες αυτοί δεν πρέπει να καθιστούν εν τέλει πρακτικώς αδύνατη την εφαρμογή της κοινοτικής ρυθμίσεως (βλ. συναφώς την απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1983, 205/82 έως 215/82, Deutsche Milchkontor, Συλλογή 1983, σ. 2633, σκέψεις 17 και 19)».

27 Κατ' εφαρμογήν της νομολογίας αυτής, διαπιστώνεται ότι στο κοινοτικό δίκαιο είναι γνωστή η έννοια της συγγνωστής πλάνης, η οποία επιτρέπει την επαναφορά στην προτέρα κατάσταση αν η εμφιλοχωρήσασα πλάνη ως προς τις προθεσμίες είναι συγγνωστή (βλ., ως τις πλέον πρόσφατες, την απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 1995, T-514/93, Cobrecaf κ.λπ., Συλλογή 1995, σ. II-621, σκέψη 40, και την απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 1994, C-195/91 P, Bayer κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-5619, σκέψη 26). Η έννοια αυτή αφορά εξαιρετικές περιστάσεις, ιδίως δε τέτοιες περιστάσεις εντός των οποίων το οικείο όργανο έχει ακολουθήσει συμπεριφορά ικανή, από μόνη της ή σε καθοριστικό βαθμό, να προκαλέσει δικαιολογημένη σύγχυση στον διοικούμενο. Εντούτοις, ο κανόνας αυτός δεν έχει τύχει εφαρμογής παρά σε τομείς του κοινοτικού δικαίου — όπως είναι αυτοί των ευρωπαλληλικών υποθέσεων ή του ανταγωνισμού — στους οποίους η εκτέλεση των κοινοτικών ρυθμίσεων απέκειτο μόνο στα κοινοτικά όργανα.

28 Απεναντίας, η εκτέλεση της κανονιστικής ρυθμίσεως περί των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων απόκειται στις εθνικές αρχές. Επομένως, το κοινοτικό δίκαιο δεν προβλέπει, για την εφαρμογή του, ειδικές διατάξεις για την οφειλόμενη σε συγγνωστή πλάνη μη τήρηση προθεσμίας. Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1371/84 και το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 5, παράγραφος 1, του προαναφερθέντος κανονισμού 1546/88 επιτρέπουν μεν στα κράτη μέλη να ορίζουν τις σχετικές ημερομηνίες, συγχρόνως όμως τους επιβάλ-

λουν να τηρούν μια προθεσμία που δεν πρέπει να υπερβαίνουν. Κατά συνέπεια, στις εθνικές αρχές απόκειται να αποφαίνονται, κατά τους δικούς τους κανόνες, επί των σχετικών με τη μη τήρηση της προθεσμίας για την αίτηση εγγραφής ζητημάτων.

- 29 Ωστόσο, από την προαναφερθείσα απόφαση Peter προκύπτει ότι η επαναφορά στην προτέρα κατάσταση εξαρτάται, εντούτοις, από δύο προϋποθέσεις, προκειμένου να περιοριστούν οι υφιστάμενες διαφορές μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών των κρατών μελών κατά την εφαρμογή της κοινοτικής ρυθμίσεως και να εξασφαλιστεί έτσι το ενιαίο της εφαρμογής του καθεστώτος εισφοράς. Η μία από τις προϋποθέσεις αυτές έγκειται στο ότι η εφαρμογή της αρχής δεν πρέπει να θίγει τους στόχους του καθεστώτος των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων που θέσπισε ο κανονισμός 856/84.
- 30 Ακριβώς στο πλαίσιο των στόχων που περιγράφονται στη σκέψη 15 καλείται το εθνικό δικαστήριο να εκτιμήσει τα περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης. Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ιδίως ότι φαίνεται ότι ο παραγωγός οδηγήθηκε από τη διοικητική πρακτική της αρμόδιας αρχής στο να μην υποβάλει αίτηση εγγραφής υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1371/84 εντός της προβλεπομένης προθεσμίας. Εντούτοις, παρά την έλλειψη γαλακτοκομικής ποσοστώσεως, ο παραγωγός συνέχισε, μετά την καθιέρωση του καθεστώτος ποσοστώσεων και μέχρι την εκπρόθεσμη αίτηση εγγραφής στην οποία οφείλεται η διαφορά της κύριας δίκης, να πωλεί αυτές τις ποσότητες γάλακτος στους μαθητές και να αντλεί εξ αυτού οφέλη, χωρίς, παρ' όλ' αυτά, να παρεμβεί η αρμόδια αρχή. Συνεπώς, ο παραγωγός συμπεριφέρθηκε ως εάν ευρισκόταν σε κανονική κατάσταση.
- 31 Συνεπώς, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, του προαναφερθέντος κανονισμού 1371/84 έχει την έννοια ότι μπορεί να χορηγηθεί σε παραγωγό που δεν έχει τηρήσει την προθεσμία που προβλέπεται στη διάταξη αυτή ποσότητα αναφοράς κατ' εφαρμογήν της αρχής της επαναφοράς στην προτέρα κατάσταση, κατά τους κανόνες του εθνικού δικαίου, υπό την επιφύλαξη πάντως να μη γίνει εφαρμογή του εθνικού κανόνα κατά τρόπο εισάγοντα δυσμενείς διακρίσεις σε σχέση με τη μεταχείριση που επιφυλάσσεται επί μη τήρησης των εθνικών προθεσμιών ούτε εφαρμογή θίγουσα τους στόχους του καθεστώτος των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 32 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία υπέβαλε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπιπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 6ης Απριλίου 1993 το Finanzgericht München, αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 12, στοιχείο η', του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, έχει την έννοια ότι η παράδοση γάλακτος που πραγματοποιείται από γεωργική εκμετάλλευση προς τους μαθητές και οικοτρόφους ενός σχολείου αντί έμμεσης πληρωμής της τιμής του γάλακτος, η οποία περιλαμβάνεται στην αμοιβή για τις παρεχόμενες από το οικοτροφείο υπηρεσίες, πρέπει να χαρακτηριστεί ως απ' ευθείας πώληση υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, όταν ο ίδιος φορέας διαχειρίζεται τη γεωργική εκμετάλλευση, το σχολείο και το οικοτροφείο.
- 2) Από το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68, δεν προκύπτουν στοιχεία ικανά να επηρεάσουν το κύρος

του για τον λόγο ότι αποκλείει, μετά την εκπνοή της προθεσμίας εγγραφής για τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς για απ' ευθείας πωλήσεις, τη δυνατότητα να ληφθούν υπόψη μεταγενέστερες μεταβολές των οικονομικών αναγκών του παραγωγού που έχουν σχέση με την εκμετάλλευση.

- 3) Το προαναφερθέν άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1371/84 έχει την έννοια ότι μπορεί να χορηγηθεί σε παραγωγό που δεν έχει τηρήσει την προθεσμία που προβλέπεται στη διάταξη αυτή ποσότητα αναφοράς κατ' εφαρμογήν της αρχής της επαναφοράς στην προτέρα κατάσταση, κατά τους κανόνες του εθνικού δικαίου, υπό την επιύλαξη πάντως να μη γίνει εφαρμογή του εθνικού κανόνα κατά τρόπο εισάγοντα δυσμενείς διακρίσεις σε σχέση με τη μεταχείριση που επιφυλάσσεται επί μη τηρήσεως των εθνικών προθεσμιών ούτε εφαρμογή θίγουσα τους στόχους του καθεστώτος των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων.

Hirsch

Mancini

Schockweiler

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 23 Νοεμβρίου 1995.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος του δευτέρου τμήματος

R. Grass

G. Hirsch